

Problém (jazykově)

Slovo (termín) „problém“ je řeckého původu; v řečtině je odvozeno od slovesa *balló*, což znamená házet, vrhat; předpona *pró-* znamená před-, tedy vrhat před, házet před. V překladu do latiny ona předpona zůstává vlastně beze změny, *pro-*, a házeti či vrhati se řekne *iacere* (1. osoba *iacio*); do češtiny (i do jiných evropských jazyků, rovněž z latiny) se dostalo slovo „projekt“. Tady se ovšem otvírá dvojí možnost, jak „problém“ chápat: buď jako něco, co před sebe házíme či vrháme sami, tedy co si vymýšlíme a vytváříme sami, anebo naopak, co je hozeno či vrženo před nás, ať chceme nebo nechceme. (Právě v tomto ohledu způsobila latina nemálo komplikací něčím, co původně vzniklo spíše náhodou, totiž tím, že dvě podobná, ale významem vzdálená latinská slovesa, *iaceo* (ležím) a *iacio* (vrhám), vedla k vytvoření tvarem stejných odvozenin, blízkých i vzdálenějších. Četné „problémy“ s tím spojené se ovšem spíše týkají slov jako „subjekt“ a „objekt“.) Nejdůležitější moment chápání významu slova „problém“ vidím v tom, zda to je vždy něco „před nás“ vrženého buď námi samými nebo někým jiným, kdo na tom je stejně jako my (tj. také on to aktivně „vrhá“ před sebe nebo před nás či před jiné), anebo zda to není vrženo nikým z lidí (leďa jen jako nějakým prostředníkem), nýbrž odněkud jakoby z „nejsoucna“, z „nepředmětna“. (Něco jako „nepředmětaná výzva“ apod.)

(Písek, 111007-1.)